

pplk. Mgr. Bc. Kateřina Hlaváčová, LL.M.
Policejní prezidium ČR, odbor vnitřní kontroly
plk. Mgr. et Mgr. Miroslav Šteinbach
Policejní prezidium ČR, vedoucí analyticko-legislativního odboru

Historický pohled na trestněprávní odpovědnost osob vykonávajících policejní pravomoc

Úvod

Ke správnému a kompletnímu pochopení problematiky trestněprávní odpovědnosti osob vykonávajících policejní pravomoci za jednání s výkonem těchto pravomocí související je nezbytné zachytit kontinuitu jejího vývoje. Ačkoliv jsou historické formy trestní odpovědnosti osob vykonávajících policejní činnosti jen pramálo podobné té dnešní, její základy byly položeny již ve feudálním státě. Jak napovídá název tohoto článku, jeho cílem je zachycení vývoje trestných činů, jejichž subjektem je osoba vykonávající policejní činnosti. Vycházíme přitom z hypotézy, že trestní odpovědnost osob vykonávajících policejní činnosti má rozšiřující tendenci. V dobách, kdy nebyl brán toliko důraz na důstojnost jednotlivce, byla jednání dnes přísně trestána (například mučení za účelem získání přiznání), považována za zcela legitimní. Výkon policejních činností postrádal v minulosti jakoukoliv jednotnost, policejní úkony byly spjaty s různými úřady na různých úrovních, a proto pro účely tohoto článku chápeme policii nikoliv institucionálně, nýbrž prostřednictvím jejího základního poslání, jímž je ochrana bezpečnosti a veřejného pořádku. Nadto je nutné podotknout, že chápání policie v institucionálním smyslu se objevilo až se vznikem moderní policie, jakožto ozbrojeného bezpečnostního sboru v 18. století.¹ Z historickoprávního hlediska by ovšem nebylo vhodné limitovat vývoj trestní odpovědnosti vznikem policie v moderním slova smyslu, neboť trestní právo se na našem území vyvíjelo již daleko před tím.

Historie trestní odpovědnosti osob vykonávajících policejní pravomoci

České právo do 16. století

Do 16. století byl převažujícím pramenem práva v zemích Koruny české právní obyčej. Nejstarší informace o jejich obsahu získáváme zejména ze zákonodárných pokusů Přemyslovců. Tyto prameny práva jsou ovšem velmi strohé, neboť upravují pouze to, co bylo potřeba změnit, protože to zpravidla odporovalo církevní morálce.² Trestní právo nebylo výrazem veřejného zájmu, proto stíhání pachatele i jeho potrestání bylo z větší části soukromou záležitostí. S rozvojem feudální společnosti

¹ UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny evropských policejních sborů*. Praha: POLICE HISTORY, 2007, s. 33. ISBN 978-80-86477-40-4.

² MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. Praha: Orac, 1995, s. 10-14.

a upevňováním státní moci se začínají vydělovat některé trestné činy, jejichž stíhání bylo zajišťováno státem z úřední povinnosti.¹

Vladislavské zřízení zemské

Přelomem se stává až rok 1500, ve kterém byla vypracována a přijata první kodifikace šlechtického práva, Vladislavské zřízení zemské. Do popředí se tak na rozdíl od právního obyčeje a soudních nálezů dostává zákon. Nové redakce Zemských zřízení v Čechách poté vycházejí v letech 1530, 1549 a 1564. V právu trestním překonávají Zemská zřízení v Čechách svou dobu, neboť jsou zde zakotveny představy o presumpci nevinoty, o postavení obžalovaného v trestním procesu či o pojetí úmyslu a zavinění a rovněž dochází k počátku vývoje veřejnoprávní povahy trestního práva.²

Ačkoliv Vladislavské zřízení zemské upravuje odpovědnost za trestné činy spáchané úředníky v souvislosti s porušením úřední povinnosti, z jeho znění je zároveň evidentní zjevná nevyváženost mezi ochranou úředníků a jejich odpovědností. Za porušení úřední povinnosti nižším úředníkem sice hrozí trest smrti, stejný trest však postihne i toho, kdo úředníka z tohoto jednání nepravdivě nařkl. Ve prospěch úředníků je poté zakotvena zásada neomylnosti, podle které musí být nařčení z porušení úřední povinnosti doloženo svědectvím členů zemského soudu většího. Břemeno důkazní přitom leželo na žalobci.³ Z těchto důvodů jsme zřejmě nenalezli v soudních nálezech a jiných dobových pramenech ani jeden případ úspěšně žalovaného nářku vůči úřední osobě.⁴ Dalším institutem trestněprávní odpovědnosti menších úředníků připomínající dnešní povinnost mlčenlivosti je povinnost uchovávat tajnost zapsaných svědectví pod trestem smrti.⁵

Právo městské

Práva městská nalezneme ve zdárné kodifikaci z roku 1579 pod názvem Práva městská Království českého, (dále také jako „Koldínův zákoník“), která se uchytila ve všech městech Českého království ještě před porážkou české šlechty na Bílé hoře. Později se tato kodifikace stala dokonce podpurným pramenem zemského práva, které bylo obsaženo v Obnoveném řízení zemském. Od konce 17. století začalo platit městské právo i na Moravě a na počátku 18. století ve Slezsku.⁶ Trestněprávní

¹ MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. Praha: Orac, 1995, s. 113-118.

² MALÝ, Karel. *Právní kultura v českém stavovském státě*. S. 57-62. In: JANIŠ, Dalibor, MALÝ, Karel a Jaroslav PÁNEK, ed. *Vladislavské zřízení zemské a počátky ústavního zřízení v českých zemích (1500-1619): sborník příspěvků z mezinárodní konference konané ve dnech 7. - 8. prosince 2000 v Praze*. Praha: Historický ústav Akademie věd České republiky, 2001.

³ FRYŠTÁK, Marek; KUČHTA, Josef; PROVAZNÍK, Jan a David ČEP. *Postavení úřední osoby v trestním právu*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 9. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR).

⁴ MALÝ, Karel. *K českému trestnímu právu 15. – 16. století*. Turnov: UK, 1989, s. 86-87.

⁵ FRYŠTÁK, Marek, Josef KUČHTA, Jan PROVAZNÍK a David ČEP. *Postavení úřední osoby v trestním právu*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 7.

⁶ MALÝ, Karel. *Tři studie o trestním právu v českých zemích v 17. a v první polovině 18. století*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016, s. 90.

ustanovení Koldínova zákoníku znamenají významný posun, neboť trestněprávní problematika je již chápána jako zájem veřejný a je oddělena od soukromých práv.¹

Základ trestání úmyslného porušení povinnosti mlčenlivosti můžeme spatřovat v ustanovení Koldínova zákoníku, dle kterého hrozil konšelům rady v případě vyzrazení tajných radních informací trest smrti.² Počátkem právní ochrany domovní svobody je delikt označován jako „kvalt, veyboj a autok“ spočívající v násilném vtržení do cizího zavřeného obydlí či domu, za něž pachatel a jeho pomocníkům hrozil trest smrti.³ Ačkoliv násilný vstup do obydlí úředníky vykonávajícími policejní pravomoci nebyl v té době jistě považován za protiprávní, neboť k němu nebylo potřeba souhlasu soudce, stále je bezpochyby základem dnešního ustanovení § 178 trestního zákoníku, který může být spáchán policistou v souvislosti s výkonem pravomocí.

Další související ustanovení Koldínova zákoníku nalezneme v čl. O VIII a následujících, podle kterých se stíhají trestné činy spáchané městskými úředníky a jednáním namířeným proti nim v souvislosti s jejich úřadem. Tato ustanovení zakazují přijímání úplatků úředníky a odcizení obecních peněz, přičemž trest je vyměřován soudcem podle toho, jakou škodu úředník přijetím úplatku či odcizením způsobil. Naopak zpronevěra věcí či pozůstalosti nebo majetku svěřeného úřadem, a to jak úředníkem, tak soukromou osobou, se trestá oběšením. Koldínův zákoník zná v čl. O XXVI také zneužití úřední moci, šikanu a vynucování úplatků, které je trestáno spravedlivou pokutou a ztrátou úřadu,⁴ což je trest v porovnání s jinými delikty Koldínova zákoníku velmi mírný.

Bez zajímavosti není ani skutečnost, že úřední osoby, kterým je svěřena péče o bezpečnost a které složily k vykonávání svého úřadu přísahu, mohou pachatele stíhat prostým udáním, neboť jejich oznámení jsou považována automaticky za pravdivá a nemusí být dokazována.⁵ Soudobá, ne však příliš častá, trestná činnost policistů spočívající v křivém obvinění osob z trestného činu za účelem zlepšení vlastních pracovních výsledků, tedy v době Koldínova zákoníku nepřipadala v úvahu. Trestáno nebylo ani mučení a jiné nelidské a kruté zacházení ze strany úředních osob, neboť tortura byla v městském právu upravena jako jeden ze zákonných způsobů dokazování. Vlivem humanistického učení a důrazu na ochranu života člověka a jeho důstojnosti, však byly upraveny zásady a pravidla tortury, pro kterou musel být dostatek nepřímých důkazů či podezřelých okolností. Útrpný výslech kupříkladu neměl být využíván v případech, kdy pachatel hrozil mírnější trest, než je samotná tortura.⁶

Obnovené zřízení zemské

Ustanovení Koldínova zákoníku jsou jen částí právního řádu zemí tvořících stát Koruny české. V roce 1627 vydal Ferdinand II. Obnovené zřízení zemské, které je považováno za ústavní zakotvení podoby absolutistického režimu. Jedná se však také o soubor právních předpisů, které upravovaly právní život v zemích Koruny české až

¹ MALÝ, Karel. *Tři studie o trestním právu v českých zemích v 17. a v první polovině 18. století*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016, s. 13-15.

² Tamtéž, s. 37-38.

³ Tamtéž, s. 49.

⁴ Tamtéž, s. 56-57.

⁵ Tamtéž, s. 26.

⁶ Tamtéž, s. 70-73.

do velkých kodifikací v 18. století. Trestněprávní úprava v Koldínově zákoníku a v Obnoveném zřízení zemském byla obdobná a jak již bylo uvedeno výše, městská práva se stala podpůrnou úpravou práva zemského.¹

Trestní odpovědnost představitelů státního aparátu byla dle Obnoveného zřízení zemského rovněž spíše teoretická. Ačkoliv Obnovené zřízení zemské obsahuje ustanovení zakládající jejich trestní odpovědnost, k prokázání viny potřeboval žalobce svědectví přísedících zemského soudu. K. Malý přitom uvádí, že není znám žádný případ, kdy by byl představitel státního aparátu potrestán. K potrestání úředních osob nepřispělo zřejmě ani ustanovení, které trestalo neprokázané obvinění úředních osob trestem smrti.² Poměrně výrazně je však zakotvena trestní odpovědnost soudců a úředníků u zemského soudu, kterým je zakázáno, aby po účastnících řízení pro sebe požadovali pokuty, přičemž trestem bylo propadnutí majetku ve výši pokuty, která hrozila procesní straně či ztráta možnosti zasedat na zemském soudu.³ I zde se však jedná za korupční trestnou činnost o trest poměrně mírný.

Kodifikace trestního práva v období feudálního absolutismu

Milníkem ve vývoji trestní práva se stal trestní zákoník vydaný v roce 1707 Josefem I. pro všechny korunní země, (dále také jako „hrdelní řád“), jehož inspirací byla starší kodifikace trestního práva císaře Karla V. z roku 1532. Cílem tohoto hrdelního řádu bylo sjednocení právního řádu a odstranění zemského právního partikularismu.⁴

V hrdelním řádu nalezneme nejen povinnosti soudců, úředníků, písařů či notářů, ale také povinnosti při výkonu služby rychtářů, žaláříků, biřiců, vězeňských sluhu a katů. Tento pomocný soudní personál se má „jakožto mírní lidé chovati a proti rozumu a právu nenáležitě k souzení a mučení vězňů nemyslíti“.⁵ Strážci vězení jsou podle hrdelního řádu také odpovědní za útěk vězně.⁶ Tato ustanovení jsou základem ochrany osob omezených na osobní svobodě před svévolí a krutostí úředních osob, která je pro soudobou společnost velmi důležitá a je na ni kladen obrovský důraz. Na druhou stranu péče o zdraví zatčeného podezřelého je ve skutečnosti určena k tomu, aby mohla být provedena tortura, jejímž cílem je získání doznání.⁷ I hrdelní řád tedy upravuje torturu jako jeden z nejdůležitějších způsobů dokazování.

Hrdelní řád ukládá komisařům a přísežným písařům okamžitou důkladnou prohlídku zatčeného podezřelého a jeho obydlí, neboť „rychle předsevzatý examen více na jevo přivádí, než když zjištěnec dosti času majíc [...]“.⁸ I z tohoto je evidentní, že porušování domovní svobody úřední osobou či zneužití pravomoci v souvislosti s osobními prohlídkami nebylo součástí trestněprávní reality v době hrdelního řádu.

¹ MALÝ, Karel. *Tři studie o trestním právu v českých zemích v 17. a v první polovině 18. století*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016, s. 78.

² Tamtéž, s. 87.

³ Tamtéž, s. 88.

⁴ Tamtéž, s. 114.

⁵ Tamtéž, s. 120.

⁶ Tamtéž, s. 126.

⁷ Tamtéž, s. 131.

⁸ Hrdelní řád, art. IV., § 8. In: MALÝ, Karel. *Tři studie o trestním právu v českých zemích v 17. a v první polovině 18. století*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016, s. 122.

Zajímavým ustanovením z pohledu trestné činnosti policistů je ustanovení art. XVIII, podle kterého se za přitěžující okolnost považovalo spáchání činu osobami, které měly za povinnost tomu zabránit.¹ Toto ustanovení je předobrazem soudobého trestního práva, podle kterého je trestný čin spáchaný úřední osobou v souvislosti s výkonem pravomocí zpravidla součástí kvalifikované skutkové podstaty a hrozí za něj tudíž přísnější tresty.²

Také hrdelní řád definuje majetkové trestné činy páchané úředníky při výkonu jejich úřadu, mezi které je řazeno i úplatkářství, a to obdobně jako Obnovené zřízení zemské. Vedle těchto majetkových trestných činů hrdelní řád stíhá také zneužití moci úřední spočívající v jednání, kdy úředník využije výkon moci, „*aby se nad svým nepřítelem vymstítil, aneb někoho proti právu vymoci mohl*“. Tento delikt se trestá jednak ztrátou úřadu a jednak trestem podle úvahy soudu. Dalším deliktem úředníků je prozrazení úředního tajemství.³

Tereziánský trestní zákoník z roku 1768 nahrazující Obnovené zřízení zemské i Koldínův zákoník vychází z hrdelního řádu, včetně krutého systému feudálních trestů,⁴ a úprava odpovědnosti úředních osob je obdobná.

Roku 1787 byl vydán Josefem II. Všeobecný zákoník o zločinech a trestech na ně, který znamenal významný posun v oblasti trestněprávních zásad. Ideovým vzorem tohoto zákoníku se totiž stal spis italského právníka Caesara Beccaria „O zločinech a trestech“.⁵ Zakotvena tak byla zásada „*nullum crimen sine lege*“, „*nulla poena sine lege*“, zásada přiměřenosti trestu, důraz na převýchovu pachatele či zásada odpovědnosti za zavinění. Na tento zákoník navazuje zákoník o zločinech a těžkých policejních přestupcích z roku 1803, který pokračuje v moderním trendu trestního práva nastoleném Josefem II. Tento zákoník se stal předlohou zákona č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, a je v podstatě jeho novelou.⁶

Zákon č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích

Zákon č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, (dále jen „trestní zákon č. 117/1852“), pojednával již pouze o právu hmotném, trestní proces byl upraven ve zvláštních procesních řádech. Tento zákon s celorepublikovou platností (pro Uhry do roku 1878) zlikvidoval feudální přežitky a rozlišuje nejen zločiny a přestupky, ale také přečiny.⁷

Z pohledu trestní odpovědnosti policistů úředních osob za jednání související s výkonem policejních pravomocí je relevantní zejména hlava desátá trestního zákona č. 117/1852 nazvaná „O zneužití moci úřední“. Ta obsahuje tři skutkové podstaty

¹ MALÝ, Karel. *Tři studie o trestním právu v českých zemích v 17. a v první polovině 18. století*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016, s. 135.

² Kupříkladu § 149 odst. 2 trestního zákoníku.

³ MALÝ, Karel. *Tři studie o trestním právu v českých zemích v 17. a v první polovině 18. století*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016, s. 142.

⁴ MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. Praha: Orac, 1995, s. 154.

⁵ Tamtéž, s. 156.

⁶ FRYŠTÁK, Marek, Josef KUČHTA, Jan PROVAZNÍK a David ČEP. *Postavení úřední osoby v trestním právu*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 9-10.

⁷ MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. Praha: Orac, 1995, s. 199.

trestných činů, přičemž u dvou z nich může být jejich subjektem pouze úředník a jedná se tak slovy trestněprávní teorie o subjekt speciální. U třetí skutkové podstaty trestného činu *svádění ke zneužití moci úřední* je úředník nikoliv subjektem tohoto zločinu, nýbrž osobou sváděnou. Tyto tři skutkové podstaty mají společný objekt, jímž je primárně zájem státu na řádném fungování orgánů veřejné moci. Jedná se tudíž o výrazný posun od hrdelního řádu a Obnoveného zřízení zemského, kde byly korupční trestné činy řazeny mezi delikty proti majetku.

Pojem úředník je definován v § 101 zákona č. 117/1852 jako ten, *kdo má mocí příkazu veřejného, přímo nebo nepřímo daného, ať jest pod přísahou čili nic, povinen jest obstarávati práce vlády*. Za vládní práce jsou považovány všechny činnosti, které podnikají veřejnoprávní subjekty v zájmu veřejném. O záležitost v zájmu veřejném se jedná tehdy, týká-li se všech státních občanů či alespoň počtem neomezeného okruhu občanů.¹ Za vládní práce je judikaturou výslovně označeno kupříkladu dohlížení na zachovávání předpisů či stíhání trestné činnosti. Mocí veřejného příkazu se rozumí kupříkladu pravomoc vstupovat do místností a obydlí či nahlížení do obchodních záznamů.² Tehdejší státní policie měla na starosti ochranu státu před svržením stávajícího společenského řádu a ochranu jednotlivce. Obdobný úkol mělo i četnictvo, které zajišťovalo udržování veřejné bezpečnosti, klidu a pořádku. Policisté i četníci disponovali oprávněními, která zásadním způsobem zasahují do práv občanů (zadržení osoby, užití zbraně) a která bezpochyby jsou mocí veřejného příkazu. Lze tedy shrnout, že četníci i policisté vykonávají vládní práce a využívají k tomu moci příkazu veřejného a jsou tudíž úředníky ve smyslu ust. § 101 trestního zákona č. 117/1852.

Prvním trestným činem upraveným v hlavě desáté je *zneužití moci úřední*, jenž je spáchán tehdy, když úředník v úřadě zneužije moci mu svěřené způsobem, aby někomu způsobil škodu, a to tehdy, dal-li se k tomu „*svésti zjištností, nebo jinak naruživostí nebo vedlejším obmyslem*“. Slovy „*v úřadě zneužije moci mu svěřené*“ zákonodárce zjevně zamýšlel to, že spáchat tento trestný čin lze pouze v souvislosti s výkonem pravomocí, tak jak je to současným trestním zákoníkem vyžadováno v ustanovení § 127 odst. 3. Slovy *zneužití pravomoci* je míněno vykonávání pravomocí protizákonně, čímž se rozumí i situace, při kterých se dá úřední osoba odvrátit od zákonného plnění povinností.³ Jinými slovy řečeno, zneužití pravomoci lze i omisivním jednáním v podobě neplnění stanovených povinností.

K naplnění subjektivní stránky skutkové podstaty je zapotřebí jednat s pohnutkou způsobil někomu (státu, obci či občanovi) škodu a dále zneužít úřední moc se speciální pohnutkou – zjištností, naruživostí a vedlejším obmyslem. Zde je evidentní rozdíl oproti soudobé právní úpravě, která vyžaduje naplnění pouze jedné ze speciálních pohnutek, a to buď úmysl způsobil škodu nebo jinou závažnou újmu nebo úmysl opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch.⁴ Škodou ve smyslu § 101 trestního zákona

¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. září 1920, sp. zn. Kr I 226/20.

² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. prosince 1921, sp. zn. Kr I 540/21.

³ Rozhodnutí Nejvyššího vojenského soudu ze dne 3. července 1931, sp. zn. P-23/31.

⁴ Skutečnost, že k naplnění skutkové podstaty zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku postačuje pouze jedna z těchto pohnutek, má za důsledek to, že téměř každé jednání policisty, které není v souladu se zákonem, naplňuje formální znaky této skutkové podstaty. Vždy totiž policista při využití pravomocí ví, že tím může způsobil někomu škodu či újmu a pro případ, že ji způsobil, je s tím srozuměn (úmysl nepřímý). Důsledkem

č. 117/1852 je přitom míněna i újma nemajetková či újma na zdraví, nikoliv pouze škoda majetková. Za škodu se tak považuje i škoda vzniklá státu v podobě nestíhání pachatele z trestného činu stíhatelném z moci úřední. Takto byl kupříkladu odsouzen četník za zneužití moci úřední, neboť neoznámil a nevyšetřil trestný čin spáchaný ženou, se kterou souložil, a která s ním otěhotněla a podstoupila potrat. Nejvyšší vojenský soud tehdy uvedl, že „*četník ve službě, doví-li se o trestném činu stíhatelném z moci úřední, jest povinen vyšetřit jeho skutkovou podstatu a oznámit věc i tenkrát, není-li přesvědčen o pravdivosti toho, co mu bylo oznámeno.*¹

Ustanovení § 102 trestního zákona č. 117/1852 poté obsahuje demonstrativní výčet zvláštních jednání, která jsou považována za zneužití moci úřední. Z pohledu trestné činnosti policistů jsou relevantní jednání uvedená pod písmenem a) a c). Podle těchto ustanovení se zločinu zneužití moci úřední dopustí úředník vázaný povinnostmi, který se od zákonného plnění povinnosti své úřední odvrátiti dá. Dále se dopustí zločinu každý úředník, který tajemství úřední jemu svěřené způsobem nebezpečným vyjeví; kdo listinu jeho úřednímu dohledu svěřenou zmaří nebo jí někomu proti své povinnosti sdělí. Trestem za zneužití moci úřední byl těžký žalář od jednoho do deseti let.² Zajímavostí je, že takový trest se prakticky rovnal odsouzení na smrt. Ve věznicích měli totiž vězni nedostatek pohybu a jednotvárnou stravu chudou na vitamíny, což vedlo zpravidla k onemocnění a následně k úmrtí vězňů.³ Současníci ve svých pamětech uvádějí, že v průběhu 4 až 5 let se celé osazenstvo věznice v důsledku nemoci obnovilo.⁴

Druhým z trestných činů, jehož subjektem může být pouze úředník, je *braní darů ve věcech úředních*. Tento zločin v sobě ukrývá dvě skutkové podstaty. Objektivní stránka první skutkové podstaty tvoří jednání úředníka, který při správě spravedlnosti, při půjčování služeb nebo při rozhodování o věcech veřejných, vykonává úřad v souladu se zákonem, avšak za tím účelem, aby ho konal, přijme či si nechá přislíbit dar nebo jiný prospěch. Druhým případem je jednání úředníka, který při obstarávání svých prací úředních k nějakému stranictví svésti se dá a za tím účelem přijme či si nechá přislíbit dar nebo jiný prospěch. Rozdílem oproti zločinu zneužití moci úřední je skutečnost, že k naplnění této skutkové podstaty je nutná oboustranná dohoda mezi úředníkem a stranou nabízející dar, zatímco u zneužití moci úřední postačí, je-li veden úředník svou vlastní jednostrannou zjištěností, nárůživostí či vedlejším obmyslem.

Na druhou stranu zločin *zneužití moci úřední* je možné spáchat pouze protizákonným výkonem úřední moci, zatímco zločin *braní darů ve věcech úředních* lze spáchat i výkonem úřední moci v souladu se zákonem. Nejvyšší soud výslovně uvedl, že darem se rozumí i dar, který je pouze přislíben a nesejde na tom, zdali *nabízející měl dar v rukou, či jakým způsobem si jej hleděl opatřiti.*⁵ Stranictvím je nejen přímé zasazování se o zájmy nějaké strany, ale i blahověle projevená vůči jedné

takto široce definované skutkové podstaty je poté velký počet zahájení trestního stíhání policistů, které je poté u soudu zproštěno. V tomto ohledu bychom si měli vzít příklad ze starší právní úpravy.

¹ Rozhodnutí Nejvyššího vojenského soudu ze dne 3. července 1931, sp. zn. P-23/31.

² § 103 zákona č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích.

³ MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. Praha: Orac, 1995, s. 200.

⁴ MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. Praha: Orac, 1995, s. 191.

⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. září 1920, sp. zn. Kr I 226/20.

straně.¹ Trestem je žalář mezi šesti měsíci a jedním rokem. Účinkem každého odsouzení za zločin je rovněž ztráta všech veřejných titulů i akademických stupňů a hodností.²

Zákonem speciálním ve vztahu k trestnímu zákonu č. 117/1852 byl zákon č. 19/1855 z. ř., vojenský trestní zákon o zločinech a přečinech, (dále jen „vojenský trestní zákon“). Subjektem vojenských zločinů a přečinů byly osoby, které vykonáním vojenské služební přísahy slavnostně přislíbily, že budou zachovávat zvláštní povinnosti stavu vojenského.³ V zásadě lze říci, že vojenské trestní právo se aplikovalo na všechny osoby, které podléhaly pravomoci vojenských soudů.⁴ Je však nutné poznamenat, že úprava *zneužití moci úřední* i *braní darů ve věcech úředních* je totožná s úpravou v trestním zákoně č. 117/1852.

Trestní zákon č. 117/1852 je dále doplněn zákonem č. 178/1924 Sb., o úplatkářství a proti porušování úředního tajemství, (dále jen „zákon o úplatkářství“). Tento zákon se užívá pouze tehdy, nelze-li čin potrestat přísněji podle dosavadních zákonných ustanovení, tedy zejména podle ustanovení trestního zákona č. 117/1852 nebo ustanovení vojenského trestního zákona. Účelem zákona o úplatkářství plynoucího z důvodové zprávy je trestat všechny případy podplácení veřejných činitelů, i když nelze dokázat, že došlo k porušení úředních povinností nebo ke stranictví, a ani když k nim za pravidelného služebního postupu dojít nemohlo.⁵

Zákon o úplatkářství obsahuje v § 3 odst. 1 skutkovou podstatu přečinu spočívajícího v jednání veřejného činitele, který za to, že jiné osobě bude uděleno nějaké oprávnění nebo povolení, poskytnuta výhoda nebo úleva, uzavřena s ní smlouva nebo vykonán nebo opomenut úkon, k němuž je tento činitel povolán, přímo nebo nepřímo žádá nebo sobě nebo jiné osobě dá slíbiti nebo poskytnouti prospěch. K naplnění skutkové podstaty přitom postačí, že je prospěch veřejnému činiteli přislíben či poskytnut až dodatečně po udělení nějakého oprávnění nebo povolení, poskytnutí výhody nebo úlevy, uzavření smlouvy nebo vykonání nebo opomenutí úkonu.⁶ V tomto ohledu nelze nezmínit, že dle účinného pokynu policejního prezidenta⁷ sice policista nesmí v souvislosti s výkonem služby přijmout dar ani jinou výhodu; za dar podle tohoto pokynu se ovšem nepovažují přiměřené předměty nebo hodnoty darované osobou nebo orgánem jako ocenění záchrany života, zdraví nebo majetku nebo projevení osobní statečnosti, není-li to v rozporu se zájmem na řádném a nestranném plnění úkolů policie. Podle tohoto pokynu je tedy dar (prospěch) poskytnutý policistovi kupříkladu za poskytnutí první pomoci osobě, tedy za vykonání úkonu, který je dle zákona povinen vykonat, v souladu se zákonem. V tomto ohledu lze konstatovat, že prvorepubliková úprava podle zákona o úplatkářství byla přísnější než úprava současná.

¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. září 1920, sp. zn. Kr I 226/20.

² § 26 písm. b) zákona č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích.

³ Čl. III zákona č. 19/1855 z. ř., vojenský trestní zákon o zločinech a přečinech.

⁴ LEPŠÍK, Josef, *O vojenských trestních zákonech: Přehledný obraz hmotného vojenského trestního práva*, Praha: Nákladem vlastním, 1927, s. 13.

⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. ledna 1931, sp. zn. Zm I 338/30.

⁶ § 4 zákona č. 178/1924 Sb., o úplatkářství a proti porušování úředního tajemství.

⁷ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 181/2006, kterým se stanoví základní pravidla chování, služebního jednání a služební zdvořilosti v Policii České republiky.

Vztah mezi trestným činem *braní darů ve věcech úředních* podle § 104 trestního zákona č. 117/1852 a trestným činem podle § 3 odst. 1 zákona o úplatkářství je vztah speciality. To znamená, že je-li naplněna skutková podstata trestného činu *braní darů ve věcech úředních*, nemůže již být naplněna skutková podstata trestného činu podle § 3 odst. 1 zákona o úplatkářství. Braní darů ve věcech úředních je zločinem, za nějž hrozí trest žaláře, zatímco za přečin podle § 3 odst. 1 zákona o úplatkářství hrozí pouze tuhé vězení. Je-li prospěch nepatrný a nebyl dotčen důležitý veřejný zájem, jedná se pouze o přešupek. K dokonání přečinu podle § 3 odst. 1 zákona o úplatkářství přitom není zapotřebí, aby byla nějaká výhoda skutečně poskytnuta, postačí, že žádaný, slíbený nebo poskytnutý prospěch byl míněn jako protihodnota za to, že by se favorizované osobě dostalo výhody. Nemusí se přitom jednat o protiprávní výhodu, rozhoduje pouze subjektivní pocit toho, kdo se výhody domáhá. Výhodou může být kupříkladu urychlené vyřízení úřední věci.¹

Zákon o úplatkářství obsahuje vůbec první zákonnou definici veřejného činitele v historii českého zákonodárství. Veřejnými činiteli jsou dle jeho znění orgány a zaměstnanci státu, země, župy, okresu, obce nebo jiné veřejnoprávní korporace, veřejných podniků, ústavů a fondů. Veřejným činitelům jsou na roveň postaveny také orgány a zaměstnanci bank, spořitelen, záložen a jiných peněžních ústavů, hospodářských a výtěžných společenstev a ústavů povinného pojištění, jiných pak soukromých podniků a ústavů, pokud jsou pod státním dozorem.² Tato definice ovšem neřeší problém, zdali je osoba v postavení veřejného činitele i v případě, že neobstarává věci obecného zájmu či nejedná v souvislosti s jejími pravomocemi. Daná skutečnost bohužel nevyplývá ani ze samotné skutkové podstaty přečinu podle § 3 odst. 1 zákona o úplatkářství a v tomto ohledu je tedy tento zákon značně nedokonalý.

Trestní zákon č. 86/1950 Sb., a trestní zákon č. 140/1961 Sb.

Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, (dále jen „trestní zákon č. 86/1950“), obsahuje v § 475 odst. 10 již komplexnější definici veřejného činitele. Za veřejného činitele se tak považuje ten, kdo obstarává veřejné věci, byv k tomu povolán. Dále toto ustanovení obsahuje demonstrativní výčet osob, které jsou za podmínek, že obstarávají veřejné věci, považováni za veřejného činitele. Mimo jiné je zde výslovně zmíněn *příslušník branné moci nebo jiného ozbrojeného sboru a orgán povoláný chránit nebo zajišťovat bezpečnost lidí a majetku anebo provádět svým osobním úkonem rozhodnutí veřejného činitele*. Jak si lze všimnout, jedná se o definici vágní umožňující poměrně extenzivní výklad typický pro socialistické trestní právo, neboť se vztahuje na všechny osoby obstarávající veřejné věci. Za veřejného činitele tak byl kupříkladu považován i poštovní doručovatel při výkonu jeho služby.³

Na druhou stranu však lze říci, že stanovením podmínky spočívající v obstarávání věcí veřejných, byli z definice veřejného činitele vyloučeni státní zaměstnanci, kteří vykonávali jen méně významné manuální práce. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, (dále jen „trestní zákon č. 140/1961“) stanoví definici veřejného činitele téměř totožnou s definicí úřední osoby obsaženou § 127 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, (dále jen „trestní zákoník“), která již taxativně stanoví okruh osob, které mohou být

¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. ledna 1931, sp. zn. Zm I 338/30.

² § 6 zákona č. 178/1924 Sb., o úplatkářství a proti porušování úředního tajemství.

³ Rozhodnutí Lidového soudu Hořovice ze dne 10. dubna 1957, sp. zn. T 34/57.

veřejnými činiteli. Pojem veřejný činitel (a úřední osoba) se ovšem razantně vyvíjel na poli rozhodovací praxe soudů. Klíčovým při vývoji interpretace pojmu veřejný činitel je náleží Ústavního soudu, který konstatoval, že proces rozhodování zahrnuje fázi přípravnou, vlastní přijetí rozhodnutí a fázi jeho výkonu. Je-li s pojmem pravomoci spojena fáze druhá a třetí, potom i věcná příprava rozhodnutí, bez níž by nemohlo být přijato, musí rovněž spadat pod pojem pravomoc.¹ Jak je vidno, pojem veřejný činitel (úřední osoba) je soudy vykládán extenzivně, a to v neprospěch pachatele.

Trestní zákon č. 86/1950 upravuje v § 175 trestný čin porušení povinnosti veřejného činitele a v § 181 přijímání úplatku. Trestní zákon č. 140/1961 upravuje v § 158 trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele a v § 160 trestný čin přijímání úplatku. Skutková podstata trestného činu porušení povinností veřejného činitele a zneužívání pravomoci veřejného činitele je v podstatě totožná se soudobou skutkovou podstatou trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku. Obdobně je upraveno i přijímání úplatku (dnes přijetí úplatku podle § 331 trestního zákoníku), trestním zákoníkem ovšem byly zpřísněny sazby trestu odnětí svobody z 1 roku až 5 let na 3 roky až 10 let, případně přijímá-li úřední osoba úplatek v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch, na 5 až 12 let.

Skutková podstata namířená proti mučení a jinému krutému a nelidskému zacházení byla formulována v roce 1993 zákonem měnícím trestní zákon č. 140/1961.² Povinnost kriminalizovat mučení vyplývá pro Českou republiku z čl. 4 Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání,³ přičemž zákonodárce kriminalizoval i jiné kruté a nelidské zacházení. Mučením se přitom rozumí jednání, jímž je člověku úmyslně působena silná bolest nebo tělesné či duševní utrpení s cílem získat informace nebo přiznání, potrestat jej za jednání, jehož se dopustil on nebo třetí osoba a taková bolest nebo utrpení jsou působeny úřední osobou nebo jinou osobou jednající z úředního pověření, popřípadě z pověření těchto osob nebo s jejich souhlasem. Jiné nelidské a kruté zacházení je méně závažné jednání, jimiž je poškozenému působeno tělesné nebo duševní utrpení. Skutková podstata trestného činu mučení nebo jiného nelidského a krutého zacházení je speciální ve vztahu ke skutkové podstatě trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele.

Trestní zákoník

Pojem veřejného činitele byl trestním zákoníkem nahrazen pojmem úřední osoba, neboť jej dle důvodové zprávy používají mezinárodní dokumenty a je obvyklý v zahraničních právních úpravách.⁴ Jinak z hlediska vymezení trestní odpovědnosti úřední osoby a její ochrany se v podstatě zachovávají znaky obsažené v úpravě trestního zákona č. 140/1961, pouze s dílčími změnami, které ovšem nejsou z hlediska trestní odpovědnosti policistů relevantní.

¹ Nález Ústavního soudu ze dne 30. 3. 2000, sp. zn. III. ÚS 371/99.

² Zákon č. 290/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

³ Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 143/1988 Sb., o Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestnímu zákoníku.

Jak již bylo uvedeno výše, skutková podstata trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby byla téměř beze změny převzata z trestního zákona č. 140/1961, který ji převzal z trestního zákona č. 86/1950. I přes dlouhověkost této skutkové podstaty však lze říci, že její aplikace je dodnes problematická, což je dáno jejím velice širokým vymezením. Objektivní stránka trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby je naplněna jednou ze tří taxativně uvedených forem jednání (§ 329 odst. 1 písm. a), b), c) trestního zákoníku) – výkonem pravomoci způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu, překročením pravomoci úřední osoby, nebo nesplněním povinnosti vyplývající z její pravomoci, (dále jen „výkon pravomoci protiprávním způsobem“). Zneužití pravomoci je trestným činem úmyslným.

K tomu, aby byla naplněna subjektivní stránka, musí úřední osoby vykonávat pravomoc protiprávním způsobem v úmyslu přímém či nepřímém. Trestní zákoník ve skutkové podstatě zneužití pravomoci přitom výslovně zdůrazňuje *protiprávnost z hlediska celého právního řádu* a zavinění se tedy musí vztahovat na porušení právního předpisu v tom smyslu, že úřední osobě je znám nedostatek potřebného povolení.¹ Kromě úmyslného zavinění je znakem skutkové podstaty zneužití pravomoci úřední osoby pohnutka spočívající *v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě anebo jinému neoprávněný prospěch*. Pohnutky jsou přitom stanoveny alternativně a postačí, když je dána jen jedna z nich. K dokonání trestného činu přitom postačí, když pachatel, veden touto pohnutkou, vykonává pravomoc úřední osoby protiprávním způsobem, a není třeba, aby škoda skutečně vznikla anebo aby pachatel skutečně opatřil sobě nebo jinému neoprávněný prospěch.²

Z takto vymezených znaků skutkové podstaty je tudíž evidentní, že k jejímu zdánlivému formálnímu naplnění může dojít i bagatelním jednáním. Ad absurdum lze uvést příklad, ve kterém policista využívá situaci přiměřené donucovací prostředky, přičemž osobu vyzývá způsobem nikoliv zcela zdvořilým. Byť policista plnil úkoly policie, vykonával pravomoc způsobem odporujícím ustanovení § 9 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, přičemž tuto pravomoc využíval *v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu* (byť primárním úmyslem byla ochrana bezpečnosti a veřejného pořádku).³ Při aplikaci této skutkové podstaty je tudíž stěžejní nikoliv pouze její formální znění, ale taktéž zásada subsidiarity trestní represe a princip „ultima ratio“ z ní vyplývající, která byla do znění zákona začleněna až trestním zákoníkem.

Z historickoprávního pohledu je ovšem nezbytné zmínit, že v aplikační rovině se materiální korektiv promítl v podobě nebezpečnosti činu pro společnost již s nástupem trestního zákona č. 86/1950.⁴ Princip ultima ratio byl akcentován již před účinností

¹ KRATOCHVÍL, Vladimír. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: obecná část*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 241-242.

² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 1974, sp. zn. 6 Tz 73/74.

³ Příklad je doveden do absurdních důsledků pro účely demonstrace mnohovýkladovosti skutkové podstaty zneužití pravomoci úřední osoby. Jsme však toho názoru, že uvedené jednání formální znaky zneužití pravomoci úřední osoby nenaplní. Podrobný rozbor je však nad rámec obsahu článku.

⁴ Podrobněji k vývoji společenské nebezpečnosti viz například SOLNAŘ, Vladimír; FENYK, Jaroslav; ČISAŘOVÁ, Dagmar. *Základy trestní odpovědnosti*. 1. vyd. Praha: Orac, 2003, s. 97-103.

trestního zákoníku zejména v nálezech Ústavního soudu.¹ Pro soudobý vývoj zásady subsidiarity trestní represe bylo důležité zejména stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu, kde bylo akcentováno při aplikaci právních norem dvojí použití této zásady: a) použití zásady subsidiarity trestní represe jako **interpretační pravidlo** tam, kde je nezbytné vyložit neurčité pojmy nebo pojmy poskytující určitý prostor k výkladu a b) použití zásady subsidiarity trestní represe jako **materiálního korektivu** tam, kde byly naplněny všechny zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu, neboť jednak nejde o čin společensky škodlivý, popřípadě navíc k jeho postihu postačí uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.² Při aplikaci skutkové podstaty zneužití pravomoci úřední osoby je nezbytné pamatovat na oba uvedené přístupy.

Závěr

Závěrem lze tedy uvést, že z historického vývoje trestního postihu jednání souvisejícího s výkonem pravomocí jednoznačně vyplývá, že trestní odpovědnost policistů má ve vývoji českého státu rozšiřující tendence. Z dob, kdy v zemích Koruny české platilo Vladislavské zřízení zemské a kdy bylo potrestání úředníků vykonávající policejní pravomoci spíše teoretické, dospěla trestněprávní legislativa do fáze, kdy je sebemenší svévole při uplatňování policejní diskrece a úmyslné působení utrpení osob, byť podezřelých z trestné činnosti, trestáno jako trestný čin s poměrně velkým negativním společenským ohlasem. Je nutné podotknout, že trestní odpovědnost policistů v současné době rozhodně není pouze teoretická. Ostatně existence Generální inspekce bezpečnostních sborů, jakožto policejního orgánu pověřeného vedením trestního řízení pouze proti příslušníkům a zaměstnancům bezpečnostních sborů, je toho důkazem.

To vše samozřejmě souvisí s rozvojem demokratického právního státu, v němž je kladen důraz na úctu k právům a svobodám člověka a občana a kde je zdrojem veškeré státní moci lid, kterou vykonává prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní. Ačkoliv považujeme trestní odpovědnost úředních osob za důležitou záruku zajišťující výkon pravomocí v souladu se zásadou zákonnosti a ochranou lidských práv, zároveň se ovšem domníváme, že trestní odpovědnost úředních osob, a zejména policistů, by neměla překročit přípustnou mez a orgány činné v trestním řízení by neměly stíhat jednání, při kterém policista, ačkoliv veden dobrým úmyslem, nesprávně vyhodnotí míru zásahu do základních lidských práv osob.

Literatura

FRYŠTÁK, Marek, Josef KUČTA, Jan PROVAZNÍK a David ČEP. *Postavení úřední osoby v trestním právu*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-622-9.

KRATOCHVÍL, Vladimír. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: obecná část*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-042-3.

MALÝ, Karel. *Tři studie o trestním právu v českých zemích v 17. a v první polovině 18. století*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3269-8.

¹ Např. náleží Ústavního soudu ze dne 23. března 2004, sp. zn. I. ÚS 4/04; náleží Ústavního soudu ze dne ze dne 3. března 2005, sp. zn. II. ÚS 413/04.

² Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012.

- MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. Praha: Orac, 1995. ISBN 80-859-0301-6.
- MALÝ, Karel. *Právní kultura v českém stavovském státě*. S. 57-62. In: JANIŠ, Dalibor, Karel MALÝ a Jaroslav PÁNEK, ed. *Vladislavské zřízení zemské a počátky ústavního zřízení v českých zemích (1500-1619): sborník příspěvků z mezinárodní konference konané ve dnech 7. - 8. prosince 2000 v Praze*. Praha: Historický ústav Akademie věd České republiky, 2001. ISBN 80-7286-035-6.
- MALÝ, Karel. *K českému trestnímu právu 15. – 16. století*. Turnov: UK, 1989.
- LEPŠÍK, Josef, *O vojenských trestních zákonech: Přehledný obraz hmotného vojenského trestního práva*, Praha: Nákladem vlastním, 1927.
- UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny evropských policejních sborů*. Praha: POLICE HISTORY, 2007. ISBN 978-80-86477-40-4.
- VOJÁČEK, Ladislav; SCHELLE, Karel a Vilém KNOLL. *České právní dějiny*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-127-4.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestnímu zákoníku.

Seznam judikatury

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. září 1920, sp. zn. Kr I 226/20.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. prosince 1921, sp. zn. Kr I 540/21.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. ledna 1931, sp. zn. Zm I 338/30.
- Rozhodnutí Nejvyššího vojenského soudu ze dne 3. července 1931, sp. zn. P-23/31.
- Rozhodnutí Nejvyššího vojenského soudu ze dne 3. července 1931, sp. zn. P-23/31.
- Rozhodnutí Lidového soudu Hořovice ze dne 10. dubna 1957, sp. zn. T 34/57.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 1974, sp. zn. 6 Tz 73/74.
- Nález Ústavního soudu ze dne 30. 3. 2000, sp. zn. III. ÚS 371/99.
- Nález Ústavního soudu ze dne 23. března 2004, sp. zn. I. ÚS 4/04.
- Nález Ústavního soudu ze dne ze dne 3. března 2005, sp. zn. II. ÚS 413/04.
- Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012.

RESUMÉ

Cílem příspěvku je zachytit kontinuitu vývoje trestněprávní odpovědnosti osob vykonávající policejní činnosti za jednání související s výkonem pravomocí. Základní hypotézou je skutečnost, že trestněprávní odpovědnost těchto osob má rozšiřující tendence, přičemž účelem tohoto přehledového článku je zachytit, jak se trestní odpovědnost úředních osob vykonávajících policejní pravomoci měnila v průběhu jednotlivých historických období v zemích Koruny české.

Klíčová slova: trestní odpovědnost úředních osob, zneužití pravomoci úřední osoby, mučení a jiné nelidské a kruté zacházení, korupce.

SUMMARY

HLAVÁČOVÁ, Kateřina, ŠTEINBACH, Miroslav: HISTORICAL PERSPECTIVE OF CRIMINAL LIABILITY OF OFFICIALS EXECUTING POLICE POWERS

This paper deals with the continuity of development of criminal liability of officials for an act related to the execution of police powers. The basic hypothesis is the fact that the criminal liability of police officers has an expanding tendency. The purpose of this paper is to realize how the criminal liability of officials executing policing powers was changing in course of particular historical periods in the countries of the Czech Crown.

Key words: criminal liability of officials, misuse of powers by an official, torture and another inhumane treatment, corruption.